

“Uzak Komşu Yakın Anılar Türkiye-Polonya İlişkilerinin 600 Yılı” Sakıp Sabancı Müzesi’nde...

S.Ü. Sakıp Sabancı Müzesi, Türkiye ile Polonya arasındaki ilişkilerin 600. yılı kapsamında, 7 Mart – 15 Haziran 2014 tarihleri arasında “Uzak Komşu Yakın Anılar: Türkiye - Polonya İlişkilerinin 600 Yılı” isimli sergiye ev sahipliği yapıyor.

Türkiye ve Polonya Cumhuriyetleri Cumhurbaşkanlarının himayesinde açılan, Dışişleri ve Kültür Bakanlıkları tarafından desteklenen sergide; Polonya’nın müze, arşiv, kütüphane, manastır ve kilise koleksiyonlarından eserler yer alıyor. Sergide, Türkiye’den Topkapı Sarayı Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi ve Sadberk Hanım Müzesi ve Sakıp Sabancı Müzesi koleksiyonlarından seçilenlerle birlikte 348 eser sergileniyor.

Kültür ve sanat alanlarında pek çok yan etkinliği de kapsayan sergi, Sakıp Sabancı Müzesi ve değerli destekçileri ile Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Milli Miras Bakanı’nın ortak mali ve kurumsal desteği ile gerçekleştiriliyor.

“Uzak Komşu Yakın Anılar: Türkiye - Polonya İlişkilerinin 600 Yılı” sergisi, 15. yüzyılın ilk yarısında başlayarak birbirini izleyen ticaret, barış ve savaşlar ile 17. yüzyılın sonunda sadece Osmanlı ve Polonya’da değil Avrupa tarihinde de dönüm noktası olan II. Viyana Kuşatması’na kadar geçen süreci içeriyor. Bu çerçevede, Osmanlı İmparatorluğu ve Polonya Krallığı’nda yaşanan tarihi gelişmeler; belgeler, haritalar, tablolar, önemli şahsiyetlerin kişisel eşyaları, aksesuar ve basılı malzemelerle canlandırılıyor. Ticarete konu olan malzeme, sınır savaşları, Viyana Kuşatması’na giden aşamalar, kuşatmadan geriye kalan Osmanlı eserleri, çadır ve silahlar, ziyaretçilerle paylaşılıyor.

Lehistan ve Osmanlı İmparatorluğu, Karlofça Barışı sonrası kazanan ve kaybeden taraf olarak benzer bir kaderi paylaşmışlardır. Gerileme dönemine giren Osmanlı, varlığını bazen diplomasi bazen de savaşla sürdürmeye çalışırken, Lehistan Krallığı, Viyana Zaferi’ni birlikte kazandığı güçlü komşuları Avusturya, Prusya ve Rusya’nın saldırılarına maruz kalmış, doğu ve batıdaki büyük toprak kayıpları sonunda bu ülkeler tarafından paylaşılarak 1795 tarihinde egemenliğini tümüyle kaybetmiştir.

Osmanlı Devleti, Polonya’nın komşuları tarafından işgalini hiçbir zaman tanımamıştır. Saray protokolünde Lehistan elçisinin yeri büyük bir titizlikle korunduğu gibi, Lehistan elçisinin “yolda olduğu için gelememişti” ifadesi kullanılmıştır. Bu dönemde artık geçmişin savaşları unutulacak, Polonya’nın bağımsızlığı için isyan eden çeşitli siyasi gruplar, aydın kişiler, yüksek rütbeli subay, diplomat ve askerlerden oluşan siyasi mülteciler en büyük yardımı sığındıkları Osmanlı Devleti’nden görecekler; hatta 1853-1856 yılları arasında geçen Kırım Savaşı’nda olduğu gibi “Sultan’ın Kazakları” adını alan siyasi mültecilerden oluşan Polonya taburu, Osmanlı askerleri ile yan yana Rusya’ya karşı çarpışacaklardır. Bunlardan bazılarının Osmanlı Devleti’ndeki reform hareketlerinde önemli roller üstlendiği bilinmektedir. Sergide bu süreç belgeler, tablo ve farklı eserler ile anlatılacaktır.

Sergiyle ilgili bilgi veren **SSM Müdürü Dr. Nazan Ölçer**, “Polonya ile Osmanlı ilişkilerinde 15. yüzyıldan itibaren süregelen ve 17. ve 18. yüzyıllarda doruk noktasına varan ticari ve kültürel ilişkiler, her iki ülkeye büyük sanatsal değerler katmış; özellikle Polonya’daki elit kesimin beğeni, giyim ve yaşam biçimini etkilemiştir. 600 yıllık bir “ilişki” sadece Polonya’dan ödünç alınan eserlerle yansıtılamayacağı için, oradan gelecek her objenin dönemsel Osmanlı “muhatabını” da bulmak zorunda idik.

Polonya Krallığı ve Osmanlı Devleti arasında gerçekleşen resmi ve özel yazışmalar, gönderilen elçiler ve maiyetleri, iki taraftaki önemli şahsiyetler ve ailelerinin portreleri, gelişen olayların izdüşümü olan kişisel notlar, adeta bir tarih sürecini adım adım izlercesine sergi senaryosunda yerini bulabildi. Kilise ileri gelenlerinin kim bilir kaç merasimde kullandığı giysilere dönüşerek saklanan Türk kumaşlarının, hediye edilen veya savaş meydanlarından geriye kalan çadır ve silahların, cephede tutulan günlüklerin, bizlere üç boyuta bürünmüş bir mesaj vermesini arzu ettik. Her zaman ilke olarak önemseydiğimiz bir tarihin sadece ders kitaplarının sayfalarına sıkıştırılan birkaç satır ile zafer ve yenilgilerden oluşmadığını, geri plandaki etkenler, dengeler ve zaafarla yoğrulmuş insani kişilikler ile yansıtılması gerektiği prensibini, bu sergide de gerçekleştirmeye gayret ettik. Gözlemci bir bakışın zamanında düştüğü notların, bazen uzun tarih kayıtlarında da daha etkili olabileceğini ve nihayet savaş alanlarında dahi nasıl bir estetik boyutun yer alabileceğini, getirdiğimiz bu eserler, belge ve tablolar kanıtlamaktadır.” dedi.

Polonya Cumhuriyeti Kültür ve Ulusal Miras Bakanı **Bogdan Zdrojewski** ise sergi hakkında: “Tarihlerinde bu kadar kesintisiz ortaklıklar kuran ülke azdır. İki ülkenin diplomatik ilişkilerinin 600. yıldönümünü kutladığımız bu yıl, Polonya’yı tanıtmak için bize mükemmel bir olanak sağlıyor. Sene boyunca yüzden fazla kültürel etkinliğe ev sahipliği yapacak olan proje ile Türk izleyicisine Polonya kültürünün eşsiz örneklerini sunmayı planlıyoruz. Sakıp Sabancı Müzesi’nde gerçekleşen bu sergi, Polonya kültürel programının en önemli etkinliklerinden birini oluşturuyor. Sergi başlığı sembolik olarak, ilişkilerimizin karakterini mükemmel şekilde yansıtıyor; aslında mesafelere rağmen, her iki ülke, pek çok benzerliği ve eski hatırayı beraberinde taşıyor.” dedi.

Varşova Milli Müzesi Müdürü **Agnieszka Morawińska** sergiyle ilgili olarak şunları söyledi: “Sergimiz, Türkiye ve Polonya’nın zengin ortak tarihlerini gözler önüne seren çeşitli öğeleri bir araya getiriyor. Bu sergi ile sanatseverlere Polonya’nın kamusal varlıklarının ve kilise koleksiyonlarının güzel örneklerini sunmayı hedefledik. Sergimiz aynı zamanda iki ülkenin sanatsal paylaşımlarının da tarihini araştırıyor. Projenin bu denli güçlü olmasında, Polonya ve Türkiye’den uzmanlarının ortak emeklerinin büyük bir rolü var. Özen ve özveri ile yürütülen hazırlık çalışmaları sayesinde yüzeysellikten ve tek taraflı sonuçlardan uzak kalan bir sergi hazırladığımızı belirtmek isterim.”

Uzak Komşu Yakın Anılar Türkiye ile Polonya İlişkilerinin 600 Yılı başlıklı sergi kapsamında; 7 ve 8 Mart’ta, 14:00-18:00 saatleri arasında iki günlük konferans programı düzenlenecek. Türk ve Polonyalı akademisyenlerin katılacağı konferans programında; sergiye konu olan süreç, tarihin belirli aşamalarında sanat ve ticaretin farklı boyutları, 19. ve 20. yüzyıldaki Osmanlı ve Lehistan’ın siyasi ve sanatsal ilişkileri ele alınacak. Ayrıca, sergi boyunca Polonya yapımı film gösterimleri düzenlenerek, çağdaş Polonya sinemasının önde gelen yönetmenleri Krzysztof Zanussi ve Dorota Keszczewska’nın da katılacağı söyleşiler gerçekleştirilecek. Polonya’dan gelen müzisyenlerin yer alacağı konserlerin yanı sıra, her sergide olduğu gibi çocuklara yönelik eğitim atölyeleri düzenlenecek. Müzede Changa ise Rembrandt, Monet ve Anish Kapoor sergileriyle başlattığı sergi temalı mönü uygulamasına devam ediyor olacak. Polonya’nın geleneksel mutfağında esinlenerek hazırlanan yemekler ziyaretçilere sunulacak.

Türkiye ile Polonya arasındaki ilişkilerin 600. yıldönümü kapsamında gerçekleştirilen “Uzak Komşular Yakın Anılar” sergisinin ana sponsoru Turgut İlaçları A.Ş., destekçisi Gülermak A.Ş., konaklama sponsoru The Grand Tarabya, eğitim sponsoru ise West İstanbul Marina’dır.

Etkinlik, Türkiye ile Polonya arasındaki diplomatik ilişkilerin 600. yıl dönümü dolayısıyla 2014 yılında düzenlenen kutlamaların kültür programı çerçevesinde gerçekleşmektedir.